

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор навчально-наукового
інституту «Каразінський інститут
міжнародних відносин та
туристичного бізнесу»
доц. Микола ПИСАРЄВСЬКИЙ

«27» серпня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Туристичні ресурси України

рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
галузь знань	J «Транспорт та послуги»
спеціальність	J3 «Туризм та рекреація»
освітня програма (спеціалізація)	«Туризм та рекреація»
вид дисципліни	обов'язкова

ННІ «Каразінський інститут
міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

2026 / 2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

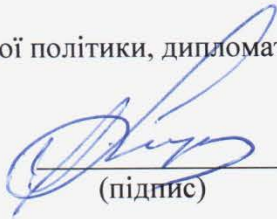
«27» серпня 2026 року, протокол № 1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

докт. екон. наук, професор кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу
Лариса ОБОЛЕНЦЕВА

Програму схвалено на засіданні кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу протокол № 1 від «26» серпня 2026 р.

Завідувач кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

Анатолій ПАРФІНЕНКО

(підпис)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Туризм та рекреація»

Гарант освітньо-професійної програми «Туризм та рекреація»

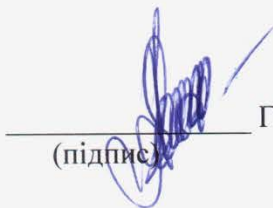
Олена СВТУШЕНКО

(підпис)

Програму погоджено Науково-методичною комісією ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Протокол № 1 від «27» серпня 2026 року

Голова Науково-методичної комісії ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Ганна ПАНАСЕНКО

(підпис)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Туристичні ресурси України» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Туризм та рекреація» підготовки бакалавра за спеціальністю ІЗ Туризм та рекреація.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Туристичні ресурси України» є формування у здобувачів системного уявлення про туристично-рекреаційні ресурси України, закономірності їх просторового поширення, туристичну цінність і функціональне використання, а також здатності аналізувати й оцінювати туристично-ресурсний потенціал територій та обґрунтовувати напрями його сталого і відповідального використання.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

засвоїти теоретичні та методичні основи туристичного ресурсознавства і понятійний апарат дисципліни;

сформувані уявлення про структуру, класифікацію, властивості та туристичну цінність природних, історико-культурних, етнокультурних, нематеріальних і сучасних туристичних ресурсів України;

оволодіти підходами до інвентаризації, систематизації, паспортизації, картографування та оцінювання туристичних ресурсів;

навчитися аналізувати територіальні відмінності, поєднання та спеціалізацію туристично-ресурсного потенціалу регіонів України;

сформувані вміння визначати функціональну придатність ресурсів для різних видів туризму і рекреації з урахуванням сезонності, доступності, вразливості та обмежень використання;

розвивати навички комплексного оцінювання туристично-ресурсного потенціалу територій і порівняльного аналізу туристичних регіонів;

навчитися виявляти проблеми туристичного використання ресурсів і обґрунтовувати шляхи їх збереження, раціонального та соціально відповідального використання;

сформувані здатність приймати обґрунтовані професійні рішення щодо використання туристичних ресурсів та оцінювати можливі наслідки таких рішень.

1.3. Кількість кредитів: 4 кредити

1.4. Загальна кількість годин: 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
1-й	1-й
Лекції	
32 год.	14 год. (8 год.)
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	2 год. (32 год.)
Лабораторні заняття	
- год.	- год.
Самостійна робота	
56 год.	104 год. (80 год.)
у тому числі індивідуальні завдання	
- год.	- год.

** у разі формування малочисельних груп обсяг аудиторного навчального навантаження, відведеного на вивчення навчальної дисципліни, зменшується відповідно до Положення про планування й звітування науково-педагогічних працівників Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.*

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна

Формування наступних загальних компетентностей:

ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

ЗК 05. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Формування наступних фахових компетентностей:

СК 01. Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності.

СК 03. Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій.

СК 05. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів.

СК 10. Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

ПР 04. Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору.

ПР 05. Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території.

ПР 16. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.

ПР 20. Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР 21. Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.

1.8. Пререквізити: не потребує

2. Тематичний план навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНІ РЕСУРСИ УКРАЇНИ: ПРИРОДНИЙ І КУЛЬТУРНО-СУСПІЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ

Тема 1. Теоретичні та методичні основи туристичного ресурсознавства

Поняття туристичних і рекреаційно-туристичних ресурсів. Туристичний ресурс, туристичний об'єкт, атракція, туристичний продукт і дестинація. Туристично-ресурсний потенціал території та його структура. Основні властивості й туристична цінність ресурсів. Класифікація туристичних ресурсів. Реальні, потенційні, освоєні та недостатньо освоєні ресурси. Інвентаризація, систематизація, паспортизація і картографування туристичних ресурсів. Критерії та методи оцінювання туристично-ресурсного потенціалу території.

Тема 2. Геолого-геоморфологічні, кліматичні та водні туристичні ресурси

Рельєф як туристично-рекреаційний ресурс. Гірські та рівнинні території України та особливості їх туристичного використання. Геологічна спадщина: каньйони, печери, скелі, відслонення та інші геооб'єкти. Клімат як рекреаційний ресурс і чинник туристичної комфортності. Сезонність і територіальні відмінності кліматичних умов рекреації. Морські, річкові, озерні, лиманні та інші водні ресурси України. Використання водних ресурсів у рекреації та різних видах туризму. Територіальні відмінності абіотичного туристично-рекреаційного потенціалу України.

Тема 3. Біотичні, ландшафтні, природоохоронні та лікувально-оздоровчі ресурси України

Біотичні ресурси та біорізноманіття як складова туристичної привабливості. Лісові та ландшафтні рекреаційні ресурси України. Природно-заповідний фонд України як особливий туристично-рекреаційний ресурс. Мінеральні води, лікувальні грязі, озокерит та інші лікувально-оздоровчі ресурси. Курортно-рекреаційний потенціал України. Природно-ресурсні передумови пішохідної, велосипедної, водної, гірської та інших форм активної рекреації. Природні ресурси як основа активного відпочинку, оздоровлення і здорового способу життя. Рекреаційне навантаження, туристична місткість та принципи екологічно відповідального використання природних територій.

Тема 4. Історико-культурна спадщина України як туристичний ресурс

Поняття та структура історико-культурних туристичних ресурсів. Археологічна та історична спадщина України. Архітектурна і містобудівна спадщина. Замки, фортеці та палацово-паркові комплекси. Сакральна спадщина України. Музейні, меморіальні та індустриальні ресурси. Об'єкти національної та світової культурної спадщини України. Туристична цінність, автентичність, інтерпретація та збереження культурної спадщини.

Тема 5. Етнокультурні, нематеріальні та сучасні туристичні ресурси України

Етнокультурне різноманіття України та історико-етнографічні регіони. Локальна культура та територіальна ідентичність як туристичний ресурс. Традиції, звичаї, фольклор, народні ремесла і промисли. Нематеріальна культурна спадщина та особливості її туристичного використання. Гастрономічні ресурси, локальні продукти і кулінарні традиції. Подієві туристичні ресурси. Креативні простори, культурні індустрії та сучасні туристичні атракції. Автентичність, комерціалізація та соціально відповідальне використання нематеріальної спадщини.

РОЗДІЛ 2. ТЕРИТОРІАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ, ОЦІНЮВАННЯ ТА СТАЛЕ ВИКОРИСТАННЯ ТУРИСТИЧНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ

Тема 6. Територіальна організація туристично-ресурсного потенціалу України

Просторове поширення туристичних ресурсів України. Територіальна концентрація та диференціація туристично-ресурсного потенціалу. Територіальні поєднання природних і культурно-історичних ресурсів. Комплексність і різноманітність ресурсної бази території. Туристично-ресурсна спеціалізація територій та чинники її формування. Туристично-ресурсні комплекси як форма територіальної організації ресурсів. Регіональні відмінності туристично-ресурсного потенціалу України. Картографування, типологізація та порівняльний аналіз туристично-ресурсних територій.

Тема 7. Регіональні туристично-ресурсні комплекси України

Принципи регіонального аналізу туристично-ресурсного потенціалу. Туристично-ресурсний потенціал Українських Карпат і Західної України. Туристичні ресурси Полісся та Північної України. Туристично-ресурсний потенціал Поділля і Центральної України. Туристичні ресурси Слобожанщини та Східної України. Туристично-рекреаційний потенціал Причорномор'я та Приазов'я. Крим у туристично-ресурсному просторі України. Порівняльна характеристика ресурсного потенціалу та спеціалізації макрорегіонів України.

Тема 8. Оцінювання, збереження та перспективи використання туристичних ресурсів України

Система критеріїв комплексного оцінювання туристично-ресурсного потенціалу. Порівняльне та інтегральне оцінювання туристичних ресурсів і територій. Доступність, освоєність та рівень фактичного використання туристичних ресурсів. Екологічні, соціокультурні, інфраструктурні та безпекові обмеження туристичного використання. Загрози деградації, втрати природної та культурної спадщини. Принципи сталого, соціально відповідального та ресурсозберігаючого використання туристичних ресурсів. Прийняття обґрунтованих рішень щодо використання туристичних ресурсів та оцінювання можливих наслідків таких рішень. Туристичні ресурси України в умовах війни та повоєнного відновлення: втрати, недоступність, документування, збереження, відновлення і трансформація.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна (дистанційна) форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	ла б.	інд .	с. р.		л	п	ла б.	ін д.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
РОЗДІЛ 1. ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНІ РЕСУРСИ УКРАЇНИ: ПРИРОДНИЙ І КУЛЬТУРНО-СУСПІЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ												
Тема 1. Теоретичні та методичні основи туристичного ресурсознавства	14	4	4			6	13 (14)	1 (1)	1 (4)			11 (9)
Тема 2. Геолого-геоморфологічні, кліматичні та водні туристичні ресурси	14	4	4			6	14 (14)	2 (1)	- (4)			12 (9)
Тема 3. Біотичні, ландшафтні, природоохоронні та лікувально-оздоровчі ресурси України	14	4	4			6	13 (14)	1 (1)	- (4)			12 (9)
Тема 4. Історико-культурна спадщина України як туристичний ресурс	14	4	4			6	14 (14)	2 (1)	- (4)			12 (9)
Тема 5. Етнокультурні, нематеріальні та сучасні туристичні ресурси України	14	4	4			6	14 (14)	2 (1)	- (4)			12 (9)
Разом за розділом 1	70	20	20			30	68 (70)	8 (5)	1 (20)			59 (45)
РОЗДІЛ 2. ТЕРИТОРІАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ, ОЦІНЮВАННЯ ТА СТАЛЕ ВИКОРИСТАННЯ ТУРИСТИЧНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ												
Тема 6. Територіальна організація туристично-ресурсного потенціалу України	16	4	4			8	17 (17)	2 (1)	- (4)			15 (12)
Тема 7. Регіональні туристично-	17	4	4			9	17 (16)	2 (1)	- (4)			15 (11)

ресурсні комплекси України												
Тема 8. Оцінювання, збереження та перспективи використання туристичних ресурсів України	17	4	4			9	18 (17)	2 (1)	1 (4)			15 (12)
Разом за розділом 2	50	12	12			26	52 (50)	6 (3)	1 (12)			45 (35)
Усього годин	120	32	32			56	120 (120)	14 (8)	2 (32)			104 (80)

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна (дистанційна)
1	Тема 1. Теоретичні та методичні основи туристичного ресурсознавства	4	1 (4)
2	Тема 2. Геолого-геоморфологічні, кліматичні та водні туристичні ресурси	4	- (4)
3	Тема 3. Біотичні, ландшафтні, природоохоронні та лікувально-оздоровчі ресурси України	4	- (4)
4	Тема 4. Історико-культурна спадщина України як туристичний ресурс	4	- (4)
5	Тема 5. Етнокультурні, нематеріальні та сучасні туристичні ресурси України	4	- (4)
6	Тема 6. Територіальна організація туристично-ресурсного потенціалу України	4	- (4)
7	Тема 7. Регіональні туристично-ресурсні комплекси України	4	- (4)
8	Тема 8. Оцінювання, збереження та перспективи використання туристичних ресурсів України	4	1 (4)
	Разом	32	2 (32)

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна (дистанційна)
1	Тема 1. Теоретичні та методичні основи туристичного ресурсознавства: 1) систематизувати основні поняття теми у порівняльній таблиці «туристичний ресурс - туристичний об'єкт - атракція - туристичний продукт - дестинація» та доповнити її власними прикладами; 2) розробити скорочений паспорт одного туристичного ресурсу з характеристикою його	6	11 (9)

	типу, туристичної цінності, доступності, рівня освоєності, функцій та обмежень використання; 3) підготувати доповідь (презентацію) за одним із запропонованих дискусійних питань теми 1		
2	Тема 2. Геолого-геоморфологічні, кліматичні та водні туристичні ресурси: 1) побудувати абіотичний ресурсний профіль обраної області або туристичного району України за блоками: рельєф, геологічна спадщина, клімат, водні ресурси, сезонність, можливі види туризму та обмеження; 2) на основі картосхеми визначити домінуючі ресурсні поєднання та обґрунтувати туристичну спеціалізацію території; 3) підготувати доповідь (презентацію) за одним із запропонованих дискусійних питань теми 2	6	12 (9)
3	Тема 3. Біотичні, ландшафтні, природоохоронні та лікувально-оздоровчі ресурси України: 1) дослідити природну територію або об'єкт України з позицій біорізноманіття, ландшафтної цінності, рекреаційних функцій, доступності та вразливості; 2) визначити доцільні форми рекреаційного використання та сформулювати пропозиції щодо допустимого навантаження й екологічно відповідальної організації відвідування; 3) підготувати доповідь (презентацію) за одним із запропонованих дискусійних питань теми 3	6	12 (9)
4	Тема 4. Історико-культурна спадщина України як туристичний ресурс: 1) здійснити ресурсний аналіз конкретного об'єкта історико-культурної спадщини за критеріями історичної цінності, автентичності, збереженості, доступності, інтерпретації та туристичної привабливості; 2) запропонувати варіант його включення до тематичного маршруту або туристичного продукту з урахуванням необхідності збереження культурної цінності; 3) підготувати доповідь (презентацію) за одним із запропонованих дискусійних питань теми 4	6	12 (9)
5	Тема 5. Етнокультурні, нематеріальні та сучасні туристичні ресурси України: 1) простежити зв'язок одного етнокультурного, нематеріального, гастрономічного, подієвого або креативного ресурсу з територіальною ідентичністю та туристичним образом місця; 2) виявити ризики комерціалізації, стандартизації або втрати автентичності та сформулювати модель соціально відповідального туристичного використання; 3) підготувати доповідь (презентацію) за одним із запропонованих дискусійних питань теми 5	6	12 (9)
6	Тема 6. Територіальна організація туристично-ресурсного потенціалу України: 1) нанести на картосхему ключові туристичні ресурси обраної області або територіальної громади та виявити зони концентрації, ресурсні ядра, коридори, територіальні поєднання і потенційні туристично-ресурсні комплекси; 2) на основі просторової структури сформулювати туристично-ресурсну спеціалізацію території та коротко її	8	15 (12)

	обґрунтувати; 3) підготувати доповідь (презентацію) за одним із запропонованих дискусійних питань теми 6		
7	Тема 7. Регіональні туристично-ресурсні комплекси України: 1) скласти аналітичний профіль одного макрорегіону України: домінуючі ресурси, їх територіальні поєднання, спеціалізація, сезонність, сильні сторони та обмеження; 2) зіставити його з іншим макрорегіоном за єдиними критеріями та пояснити відмінності їх туристично-ресурсних моделей; 3) підготувати доповідь (презентацію) за одним із запропонованих дискусійних питань теми 7	8	15 (11)
8	Тема 8. Оцінювання, збереження та перспективи використання туристичних ресурсів України: 1) провести комплексне оцінювання туристично-ресурсного потенціалу обраної території за критеріями різноманітності, унікальності, доступності, освоєності, просторового поєднання, вразливості та обмежень; 2) для виявленої проблемної ситуації розробити 2-3 альтернативні рішення, порівняти їх можливі екологічні, соціальні, культурні та туристичні наслідки й обґрунтувати найбільш доцільний варіант; 3) підготувати доповідь (презентацію) за одним із запропонованих дискусійних питань теми 8	8	15 (12)
	Разом	56	104 (80)

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено

7. Методи навчання

Під час викладання навчальної дисципліни «Туристичні ресурси України» застосовуються словесні, наочні, практичні, проблемно-пошукові та дослідницькі методи навчання, спрямовані на засвоєння теоретичних положень, формування аналітичного і просторового мислення, умінь оцінювати туристично-ресурсний потенціал територій та обґрунтовувати напрями його використання.

Словесні методи навчання: лекція, пояснення, бесіда, дискусія, робота з навчальною та науковою літературою. Застосовуються для розкриття сутності основних понять туристичного ресурсознавства, пояснення закономірностей формування і використання туристичних ресурсів, обговорення проблемних і дискусійних питань.

Наочні методи навчання: демонстрація та ілюстрація карт, картосхем, таблиць, графіків, діаграм, фотографій, схем, статистичних матеріалів, цифрових і картографічних ресурсів. Використовуються для візуалізації просторового поширення туристичних ресурсів, їх територіальних поєднань, регіональних відмінностей і туристично-ресурсної спеціалізації територій.

Практичні методи навчання: виконання аналітичних і розрахункових завдань, робота з картографічними, статистичними та інформаційними джерелами, складання таблиць, схем, картосхем, паспортів туристичних ресурсів, порівняльних характеристик і туристично-ресурсних профілів територій. Практичні завдання спрямовані на застосування теоретичних знань під час аналізу та оцінювання туристично-ресурсного потенціалу України та її регіонів.

Проблемно-пошукові методи навчання: проблемний виклад, постановка проблемних

питань, аналіз ситуаційних завдань і кейсів, дискусії, порівняння альтернативних варіантів використання туристичних ресурсів. Застосовуються для формування вмінь виявляти проблеми, визначати обмеження використання ресурсів, аргументувати власну позицію та пропонувати шляхи розв'язання проблемних ситуацій.

Дослідницькі методи навчання: самостійний пошук, відбір, систематизація та критичний аналіз інформації; дослідження туристичних ресурсів і територій за визначеними критеріями; підготовка аналітичних доповідей, порівняльних оглядів, картосхем та обґрунтованих висновків.

За характером логіки пізнання застосовуються аналітичний, індуктивний, дедуктивний та порівняльний методи, що дозволяють переходити від аналізу окремого туристичного ресурсу до комплексної характеристики туристично-ресурсного потенціалу території та, навпаки, від загальних закономірностей до оцінювання конкретних об'єктів і регіонів.

У процесі навчання також використовуються інтерактивні методи: дискусії, аналіз кейсів, робота в малих групах, презентація результатів виконаних завдань, взаємообговорення та аргументований захист аналітичних висновків.

8. Методи контролю

Поточний контроль засвоєння тем розділів здійснюється під час практичних занять та виконання завдань самостійної роботи відповідно до контрольних цілей дисципліни. Основне завдання поточного контролю - перевірка рівня засвоєння студентами теоретичного матеріалу та сформованості практичних умінь щодо аналізу, оцінювання і використання туристичних ресурсів України.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає:

контроль та оцінювання активності роботи студента під час лекційних і практичних занять: усні відповіді, участь у дискусіях, обговоренні проблемних питань, виконання оперативних навчальних завдань;

контроль та оцінювання виконання практичних завдань з аналізу природних, історико-культурних, етнокультурних, нематеріальних та сучасних туристичних ресурсів України;

контроль та оцінювання вмінь здійснювати порівняльний, просторовий і комплексний аналіз туристично-ресурсного потенціалу територій, визначати їх туристично-ресурсну спеціалізацію;

контроль та оцінювання виконання картографічних і аналітичних завдань, складання картосхем, ресурсних профілів, порівняльних таблиць та паспортів туристичних ресурсів;

контроль та оцінювання якості виконання завдань самостійної роботи;

контроль та оцінювання підготовки і презентації аналітичних доповідей за запропонованими дискусійними питаннями тем;

контроль засвоєння теоретичного та практичного матеріалу шляхом усного опитування, тестування та виконання аналітичних завдань;

контроль та оцінювання вмінь розв'язувати ситуаційні й проблемні завдання, виявляти обмеження використання туристичних ресурсів, порівнювати можливі альтернативи та обґрунтовувати шляхи розв'язання проблем;

контроль та оцінювання здатності працювати з навчальними, науковими, статистичними, картографічними та інформаційними джерелами, систематизувати й презентувати отримані результати.

Максимальна кількість балів, яку здобувач освіти може отримати за результатами поточного контролю протягом семестру, становить 60 балів.

Підсумковий контроль засвоєння дисципліни здійснюється по її завершенню у вигляді тестового екзамену дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі

«Туристичні ресурси України», режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=18745>.

Екзаменаційні завдання передбачають перевірку знань основних понять, класифікацій і характеристик туристичних ресурсів України, закономірностей їх територіального поширення та поєднання, а також умінь аналізувати й оцінювати туристично-ресурсний потенціал територій, визначати проблеми й обмеження його використання та обґрунтовувати напрями сталого і відповідального використання туристичних ресурсів.

Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань - 40. Час виконання - до 40 хвилин.

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на екзамені студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння всіх тем дисципліни.

Підсумкова оцінка з дисципліни формується як сума балів за поточний контроль і екзамен: поточний контроль - 60 балів; екзамен - 40 балів; тобто загальна сума балів складає 100.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання								Екзамен	Сума
Розділ 1					Розділ 2			Разом	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	Проміжний тестовий контроль	60
5	5	5	5	5	5	5	5	20	мінімум - 30
								мінімум - 20	мінімум - 50

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку, або екзамену) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 30 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, індивідуального завдання.

Структура та складові підсумкової оцінки з дисципліни

Структура та складові підсумкової оцінки з дисципліни

Поточний контроль протягом семестру - 60 балів.

З них:

активна робота на практичних заняттях – 40 балів (4 бали кожному темі);

поточний тестовий контроль - 20 балів.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на практичних заняттях.

Критерії поточного оцінювання знань студентів

Усний виступ та виконання письмового завдання (есе, презентація, виступ з доповіддю)	Критерії оцінювання
5-4	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання
3	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань
2	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань
1	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань
0,5	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання

Доповнення виступу:

1 бали - отримують студенти, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, надали власні аргументи щодо основних положень даної теми.

0,5 бал отримують студенти, які виклали матеріал з обговорюваної теми, що доповнює зміст виступу, поглиблює знання з цієї теми та висловили власну думку.

Суттєві запитання до доповідачів:

1 бали отримують студенти, які своїм запитанням до виступаючого суттєво і конструктивно можуть доповнити хід обговорення теми.

0,5 бал отримують студенти, які у своєму запитанні до виступаючого вимагають додаткової інформації з ключових проблем теми, що розглядається.

Робочою програмою передбачено додаткове зарахування різних видів активностей здобувачів.

1. Проходження тренінг-курсів чи дистанційних курсів з використання сучасних освітніх технологій на платформах Coursera, Prometheus тощо (за наявності офіційного звернення студента до викладача, що містить підтверджуючі документи про їх успішне закінчення).

2. Активна участь - виступи в конференціях, презентації досліджень тощо (за наявності офіційного звернення студента до викладача, що містить підтверджуючі документи сертифікати, копії публікацій тощо).

Кожне звернення розглядається окремо. Рішення приймається згідно з нормативно-правовими документами, що діють в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна. Не залежно від кількості додаткових активностей здобувача вищої освіти, максимальна кількість поточної успішності не може перевищувати 60 балів.

Умови допуску студента до підсумкового семестрового контролю (екзамену): виконання самостійної роботи, підготовка доповідей та робота на практичних заняттях за результатами яких він набрав не менше 30 балів.

Підсумковий контроль 40 балів: 40 тестових запитань.

За підсумками поточного і підсумкового контролю студент може набрати від 0 до 100 балів включно. Мінімальна кількість балів, які повинен набрати студент для одержання екзамену, становить 50 балів.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Під час вивчення навчальної дисципліни використання технологій штучного інтелекту (ШІ) здійснюється відповідно до Політики використання технологій штучного інтелекту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

У межах дисципліни застосовуються такі моделі використання ШІ:

1. Модель «ШІ заборонено».

Використання технологій штучного інтелекту не допускається під час виконання контрольних заходів, спрямованих на перевірку індивідуальних знань і сформованості компетентностей здобувача освіти, зокрема: усного опитування, модульних контрольних робіт, екзамену (заліку), якщо інше не визначено викладачем, інших видів оцінювання, для яких викладачем встановлено обмеження щодо використання ШІ.

2. Модель «ШІ як асистент».

Під час підготовки до практичних занять, виконання індивідуальних завдань, рефератів, аналітичних оглядів та інших письмових робіт дозволяється використання ШІ для: пошуку та систематизації інформації, добору та первинного аналізу наукових джерел, пояснення складних понять, удосконалення структури тексту, перевірки граматики, стилю та оформлення, генерації ідей, плану роботи або прикладів.

Фінальний текст роботи, висновки, аналіз, інтерпретація результатів та прийняті рішення повинні бути самостійно підготовлені здобувачем освіти.

3. Модель «ШІ як інструмент».

Для окремих лабораторних, практичних, проєктних або дослідницьких робіт використання технологій штучного інтелекту може бути обов'язковою складовою виконання завдання. У таких випадках здобувачі освіти можуть використовувати генеративні моделі ШІ для: аналізу та підготовки даних, генерації, аналізу й оптимізації програмного коду, порівняння результатів роботи різних моделей ШІ, створення

візуалізацій, схем або зображень, аналізу великих масивів даних. проведення експериментів із застосуванням сучасних інструментів штучного інтелекту.

Усі результати, отримані за допомогою ШІ, підлягають критичному аналізу, перевірці та доопрацюванню здобувачем освіти.

Декларування використання ШІ.

У разі використання технологій штучного інтелекту здобувач освіти зобов'язаний зазначити: назву сервісу або моделі ШІ; дату використання; характер допомоги (генерація ідей, пошук інформації, аналіз даних, генерація коду, редагування тексту тощо).

За вимогою викладача здобувач освіти повинен надати використані запити (prompts) або пояснити спосіб використання інструментів ШІ.

Недеклароване використання технологій штучного інтелекту або подання згенерованого ШІ матеріалу як власного результату навчальної діяльності розглядається як порушення принципів академічної доброчесності відповідно до внутрішніх нормативних документів Університету.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90 - 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
0-49	незадовільно

10. Рекомендована література

Основна література

1. Алешугіна Н. О., Барановська О. В., Барановський М. О., Зеленська О. О., Смаль І. В., Філоненко І. М. Рекреаційно-туристичні ресурси України з основами туристичного ресурсознавства : навч. посіб. 2-ге вид., допов. та перероб. Ніжин : Орхідея, 2015. 492 с.

2. Алешугіна Н. О., Зеленська О. О. Рекреаційно-туристичні ресурси України: загальний та регіональний огляд : навч. посіб. Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2026. 216 с.

3. Бейдик О. О. Рекреаційні ресурси України : навч. посіб. Київ : Альтерпрес, 2009. 400 с.

4. Бейдик О. О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування : монографія. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2001. 395 с.

5. Любіцева О. О., Панкова Є. В., Стафійчук В. І. Туристичні ресурси України : навч. посіб. Київ : Альтерпрес, 2007. 369 с.

6. Мальська М. П., Паньків Н. М. Туристично-ресурсний потенціал території : підручник. Київ : ФОП Піча Ю. В., 2022. 534 с.

7. Паньків Н. М. Туристичне ресурсознавство : навч. посіб. Львів : Український бестселер, 2011. 238 с

8. Поступна О. В. Туристські ресурси України : конспект лекцій для здобувачів вищої освіти спеціальності 242 «Туризм». Харків : НУЦЗУ, 2020. 209 с.

9. Топчієв О. Г., Яворська В. В., Сич В. А., Коломієць К. В. Рекреаційно-туристичний потенціал: напрями систематики і кваліметричної оцінки : навч. посіб. Одеса : Бондаренко

М. О., 2022. 280 с.

10. Ярмоменко С. Г. Туристичні ресурси України : навч. посіб. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 472 с.

Допоміжна література

11. Антоненко В., Хуткий В. Вплив російської військової агресії на природні туристичні ресурси України. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв*. 2022. Т. 5. №1. С. 64-82. URL: <http://tourism.knukim.edu.ua/article/view/262003/258490>

12. Гринів В. А., Цесьців Д. С., Кучер П. В. Інноваційний розвиток туризму в умовах нестабільності: управління проєктами в туризмі, використання туристичних ресурсів та роль орієнтування і топографії. *Економіка та суспільство*. 2025. № 77. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-77-115>

13. Гуцал Л. А., Столяр В. А., Шоробура І. М. Природні та історико-культурні ресурси як основа формування конкурентоспроможних туристичних напрямів України. *Економіка та суспільство*. 2025. № 81. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-81-61>

14. Кучер П., Ільїн Л. Природно-антропогенні рекреаційно-туристичні ресурси Рівненської області: оцінювання, рейтингування. *Географічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2024. № 3. URL: <https://doi.org/10.32782/geochasvnu.2024.3.10>

15. Мойсей С. Аналіз стану туристичних ресурсів у прифронтових зонах. *Географічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2025. № 6. URL: <https://doi.org/10.32782/geochasvnu.2025.6.12>

16. Паньків Н. М. Етнічні туристичні ресурси - як складова етнокультурної спадщини України. *Економіка та суспільство*. 2025. № 82. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-82-126>

17. Топчієв О. Г., Сич В. А., Яворська В. В., Коломієць К. В. Принципи і методи кваліметричної оцінки рекреаційно-туристичного потенціалу. *Вісник Одеського національного університету. Географічні та геологічні науки*. 2022. Т. 27, № 1(40). С. 114-129. URL: [https://doi.org/10.18524/2303-9914.2022.1\(40\).257537](https://doi.org/10.18524/2303-9914.2022.1(40).257537)

18. Цесьців Д. С., Ковцун В. Розвиток скітурингу та використання туристичних ресурсів як перспективного напрямку активного туризму в Україні. *Економіка та суспільство*. 2025. № 79. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-79-187>

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. UN Tourism - Sustainable Tourism Initiatives - офіційні матеріали міжнародної туристичної організації щодо сталого та стійкого розвитку туризму, кліматичних дій, біорізноманіття й відповідального управління туристичними територіями. URL: <https://www.untourism.int/sustainable-development/tourism-initiatives>

2. UNESCO Intangible Cultural Heritage - Ukraine - міжнародна інформаційна база щодо нематеріальної культурної спадщини України, її охорони та звітності за Конвенцією UNESCO. URL: <https://ich.unesco.org/en/state/ukraine-UA>

3. UNESCO World Heritage Centre - Ukraine - офіційна база об'єктів Світової спадщини України та Попереднього списку. URL: <https://whc.unesco.org/en/statesparties/ua>

4. База даних «Законодавство України» Верховної Ради України - нормативно-правова база туристичної, природоохоронної та культурно-спадщинної діяльності. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>

5. Державна служба статистики України. Розділ «Туризм» - статистичні дані, методологічні положення, показники діяльності колективних засобів розміщення та статистики туристичних потоків. URL: <https://stat.gov.ua/uk/topics/turyzm>

6. Державне агентство розвитку туризму України (ДАРТ) - офіційна інформація про туристичну політику, статистику, національний туристичний продукт, регіональні та тематичні проекти. URL: <https://www.tourism.gov.ua/>

7. Нематеріальна культурна спадщина України - офіційний інформаційний ресурс Міністерства культури та стратегічних комунікацій України; містить Національний перелік елементів нематеріальної культурної спадщини. URL: <https://ich.mcs.gov.ua/>

8. Центр ведення Державного кадастру природних лікувальних ресурсів України - інформація про мінеральні й термальні води, лікувальні грязі, озокерит, ропу, кліматичні лікувальні ресурси, способи й режими їх використання. URL: <https://kurort.gov.ua/tsentr-vedennya-derzhavnogo-kadastru-prirodnikh-likuvalnikh-resursiv>

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили (воєнний стан, карантинні обмеження)

В умовах дії обставин непоборної сили освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборобою відвідування ЗВО здобувачам надається можливість скласти екзамен дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Туристичні ресурси України», режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=18745>.